

Феклістов О.А.аспірант, здобувач ступеня «доктор філософії»,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-1927-2900>**Feklistov Oleksandr**

Petro Mohyla Black Sea National University

**ESG-КОНЦЕПЦІЯ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА РОЗВИТКУ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ:
ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ, ПРОЦЕДУР І ЗВІТНОСТІ****ESG CONCEPT AS A DETERMINANT OF ACCOUNTING SYSTEM DEVELOPMENT:
RECONSIDERING PRINCIPLES, PROCEDURES AND REPORTING**

У статті досліджено вплив ESG-концепції на еволюцію облікової системи підприємства та обґрунтовано доцільність її розгляду як внутрішнього чинника переосмислення принципів, процедур і звітності, а не як зовнішньої «надбудови» у формі нефінансового звітування. Уточнено зміст і функції облікової системи в умовах ESG-орієнтованого управління через розширення предмета обліку екологічними та соціальними показниками і посилення аналітичної складової для підтримки стратегічних рішень. Запропоновано класифікацію ESG-показників для облікових цілей із розмежуванням фінансових, нефінансових кількісних і якісних індикаторів, управлінських обліково-аналітичних метрик та інтегрованих показників результативності й ризиків. Розроблено підхід до інтеграції фінансової, управлінської та нефінансової звітності в межах єдиного ESG-орієнтованого обліково-аналітичного контуру, що підвищує узгодженість, верифікованість і порівнянність даних для стейкхолдерів.

Ключові слова: ESG-концепція, облікова система, сталий розвиток, бухгалтерський облік, нефінансова звітність, інтегрована звітність, ESG-показники, обліково-аналітичне забезпечення, управління сталим розвитком.

The article examines the impact of the ESG concept on the development of the accounting system and substantiates its interpretation as an internal system-forming driver of transformation rather than an external add-on limited to non-financial reporting. It is argued that the growing role of environmental, social, and governance factors in corporate management requires a fundamental rethinking of the principles, procedures, and functions of accounting as a key information base for sustainable development decision-making. The study уточнює the content and functions of the accounting system under ESG-oriented management by expanding the scope of accounting to include environmental and social indicators and by strengthening its analytical and strategic role. The paper demonstrates that traditional, financially oriented accounting models are insufficient for reflecting long-term ESG risks, non-financial impacts, and reputation-related effects, which increasingly determine business resilience and value creation. In this context, ESG is considered a determinant of accounting's evolution, leading to the transformation of its control and analytical functions toward risk-oriented monitoring, strategic analysis, and support for long-term management decisions. A classification of ESG indicators for accounting purposes is proposed, distinguishing financial ESG indicators, non-financial quantitative and qualitative indicators, management-oriented accounting and analytical metrics, and integrated ESG performance and risk indicators. Such structuring enables the systematic integration of ESG data into accounting processes and enhances the relevance of accounting information to internal management and external stakeholders. The article also proposes an approach to integrating financial, management, and non-financial reporting within a unified ESG-oriented accounting and analytical framework. This approach ensures logical consistency between primary data, accounting procedures, and reporting outputs, increases transparency and verifiability of ESG information, and reduces the risks of declarative sustainability practices and greenwashing. Overall, the results confirm the feasibility of viewing the ESG concept as a determinant of accounting system evolution and provide a methodological basis for further development of accounting in the context of sustainable development.

Keywords: ESG concept, accounting system, sustainable development, accounting, non-financial reporting, integrated reporting, ESG indicators, accounting and analytical support, sustainable management.

Постановка проблеми. Посилення ролі ESG-концепції у системі управління підприємствами зумовлює необхідність переосмислення функціонального призначення облікової системи як ключового джерела інформації для прийняття управ-

лінських рішень. Традиційно орієнтований на фінансові результати облік не забезпечує повного відображення екологічних, соціальних та управлінських аспектів діяльності, які дедалі частіше виступають критеріями оцінювання стійкості бізнесу,

інвестиційної привабливості та репутаційного капіталу підприємств.

Водночас відсутність уніфікованих методологічних підходів до інтеграції ESG-показників в облікову систему, фрагментарність нормативного регулювання та розбіжності між фінансовою й нефінансовою звітністю формують інформаційні розриви між потребами стейкхолдерів і можливостями облікового забезпечення. Це зумовлює наукову проблему обґрунтування впливу ESG-концепції на трансформацію принципів, процедур і звітності облікової системи з метою формування цілісного інформаційного базису управління сталим розвитком підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що в українському та міжнародному науковому дискурсі ESG-концепція розглядається передусім як інструмент реалізації цілей сталого розвитку, підвищення інвестиційної привабливості та модернізації корпоративного управління. Так, у працях Г. О. Дорошенко, Л. Л. Калініченко, Г. О. Сукрушевої та співавторів акцентовано європейський досвід імплементації ESG-факторів як механізму досягнення ЦСР із фокусом на інституційних вимогах і управлінських трансформаціях [1]. Д. А. Затонацький узагальнює світову практику інтеграції ESG у інвестиційні стратегії, підкреслюючи роль нефінансових критеріїв у зниженні ризиків та підвищенні ефективності інвестиційних рішень [2]. Прикладні аспекти формування ESG-стратегії підприємств та можливості впровадження ESG-принципів у бізнес-практики досліджено у роботах О. В. Лагодієнко, де ESG розглядається як управлінська рамка поєднання економічних цілей із соціально-екологічною відповідальністю [3; 5].

Окремий напрям наукових досліджень присвячено інституалізації ESG та розвитку звітності зі сталого розвитку. А. Lai та R. Stacchezzini аналізують організаційні й професійні виклики еволюції звітності зі сталого розвитку, наголошуючи на ускладненні методології та зростанні вимог до верифікації нефінансових даних [4]. Інституційні аспекти закріплення екологічних, соціальних та управлінських практик у діяльності підприємств розкрито у працях О. Парфентьевої та Л. Корчагіної, які обґрунтовують необхідність переходу від декларативності до системного управління ESG-активністю [6; 9]. Специфіку впровадження ESG у діяльність українських компаній в умовах воєнного періоду аналізує К. В. Середюк, підкреслюючи посилення соціальної складової та репутаційної відповідальності бізнесу [7], тоді як М. Finger та М. Rosenboim емпірично доводять наявність економічної цінності ESG-політик для підприємств [8]. Узагальнення наукових підходів свідчить, що попри ґрунтовне опрацювання

стратегічних, інституційних та інвестиційних аспектів ESG, питання трансформації облікової системи під впливом ESG-концепції залишаються недостатньо систематизованими, що зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є теоретичне обґрунтування впливу ESG-концепції на розвиток облікової системи підприємства шляхом переосмислення її принципів, процедур і звітності, а також визначення напрямів інтеграції фінансової та нефінансової інформації в єдину обліково-аналітичну систему забезпечення управління сталим розвитком.

Виклад основного матеріалу. У сучасних наукових дослідженнях з проблематики сталого розвитку дедалі чіткіше простежується підхід, відповідно до якого ESG-концепція розглядається не як допоміжний інструмент нефінансової звітності, а як фундаментальний чинник трансформації системи корпоративного управління, зокрема облікової системи підприємства. У працях Д. О. Баюра, Г. О. Дорошенко, Л. Л. Калініченко, Г. О. Сукрушева, І. А. Тернова, Я. В. Кононенко підкреслюється, що зведення ESG виключно до формату нефінансових звітів обмежує її управлінський потенціал і не відповідає сучасним вимогам інвесторів, регуляторів та інших стейкхолдерів [1, 10]. Дослідження з корпоративної сталості та інтегрованої звітності обґрунтовують тезу про необхідність вбудовування екологічних, соціальних і управлінських параметрів безпосередньо в інформаційні контури підприємства, ядром яких виступає облікова система.

Наукові джерела з теорії бухгалтерського обліку та управлінського обліку вказують, що традиційна облікова модель, орієнтована переважно на фінансові результати та історичні дані, не здатна повною мірою відображати нефінансові ризики і довгострокові наслідки діяльності підприємств [2, 4, 7]. У цьому контексті ESG-концепція трактується дослідниками як фактор еволюції предмета обліку, що розширює його межі за рахунок екологічних витрат, соціальних інвестицій, управлінських практик і нематеріальних активів, пов'язаних з репутацією та довірою. Низка наукових праць Лагодієнко О. В. доводить, що саме ці компоненти дедалі частіше визначають фінансову стійкість і ринкову вартість компаній, а отже мають бути інтегровані в облікову систему, а не винесені за її межі [3, 5].

Системоутворюючий характер ESG підтверджується також дослідженнями, присвяченими трансформації функцій обліку. У роботах з обліково-аналітичного забезпечення управління наголошується, що в умовах сталого розвитку облік поступово переходить від суто реєстраційної та контрольної функцій до стратегічно-аналітичної. Облікова інформація використовується для оцінювання екологічних

і соціальних зобов'язань, управління ESG-ризиками, прогнозування довгострокових наслідків управлінських рішень. Це узгоджується з висновками дослідників інтегрованої звітності, які підкреслюють необхідність поєднання фінансових і нефінансових показників у єдиній системі оцінювання результативності бізнесу.

Окремий блок наукових досліджень присвячений впливу ESG на принципи та методологію обліку [6, 8–9]. Автори відзначають, що класичні облікові принципи – суттєвості, обачності, повноти та безперервності діяльності – в умовах ESG набувають розширеного змісту, оскільки мають охоплювати не лише фінансові, а й екологічні та соціальні наслідки господарської діяльності. У цьому контексті ESG-концепція формує нові вимоги до процедур визнання та оцінювання об'єктів обліку, зокрема витрат на охорону довкілля, соціальні програми, декарбонізацію та розвиток людського капіталу. Такий підхід підтверджує висновки науковців про те, що ESG не може існувати як ізольований звітний блок, а повинна бути інтегрована у методологічну основу облікової системи.

Наукові публікації з проблематики корпоративної прозорості та боротьби з грінвошингом додатково аргументують системоутворюючу роль ESG в обліку [10]. Дослідники наголошують, що лише формалізація ESG-показників у межах облікових процедур забезпечує їхню верифікованість, порівнянність і контрольованість. Відповідно, облікова система виступає інструментом перевірки та підтвердження сталих заяв підприємств, а не лише каналом їх публічного декларування. Це посилює роль обліку як механізму довіри та інституційної легітимності бізнесу.

Таким чином, узагальнення наукових досліджень дозволяє обґрунтувати ESG-концепцію як системоутворюючий чинник еволюції облікової системи підприємства. Вона визначає напрями трансформації предмета, функцій, принципів і методів обліку, інтегруючи фінансові та нефінансові аспекти діяльності в єдиний інформаційно-аналітичний простір. Такий підхід створює теоретичне підґрунтя для формування ESG-орієнтованих моделей обліку і звітності, здатних забезпечити управління сталим розвитком на основі достовірних і вимірюваних даних.

У межах ESG-орієнтованого управління відбувається сутнісне уточнення змісту облікової системи, яке пов'язане з розширенням її предмета за рахунок екологічних і соціальних показників. У наукових дослідженнях з теорії бухгалтерського обліку та сталого розвитку наголошується, що предмет обліку більше не може обмежуватися лише активами, зобов'язаннями, доходами і витратами у вузькому фінансовому трактуванні [11–12]. Поряд

із традиційними об'єктами облікового відображення дедалі більшого значення набувають екологічні витрати, соціальні інвестиції, зобов'язання щодо охорони довкілля, вплив на людський капітал, а також нематеріальні результати діяльності, пов'язані з репутацією, довірою та соціальною легітимністю бізнесу. Таким чином, облікова система трансформується у комплексний інструмент фіксації та інтерпретації результатів діяльності підприємства у трьох взаємопов'язаних вимірах – економічному, екологічному та соціальному.

Розширення предмета обліку зумовлює зміну функціонального навантаження облікової системи. У наукових джерелах підкреслюється, що в умовах ESG-орієнтованого управління традиційні функції обліку (реєстраційна, контрольна, звітна) доповнюються аналітичною, прогностичною та інтеграційною функціями. Облік починає виконувати роль інформаційної основи для ідентифікації ESG-ризиків, оцінювання довгострокових наслідків управлінських рішень і формування стратегій сталого розвитку. Зокрема, екологічні показники дозволяють оцінювати ресурсну ефективність, рівень екологічного навантаження та відповідність регуляторним вимогам, тоді як соціальні індикатори відображають стан трудових відносин, інвестиції у розвиток персоналу, взаємодію з громадами та соціальну відповідальність підприємства.

Наукові дослідження у сфері управлінського та стратегічного обліку свідчать, що включення екологічних і соціальних показників у предмет обліку змінює підхід до формування облікової інформації [13]. Вона перестає бути виключно ретроспективною і дедалі більше орієнтується на підтримку управлінських рішень із довгостроковим горизонтом. Облікова система починає забезпечувати не лише фіксацію фактів господарської діяльності, а й їх аналітичну інтерпретацію з позицій сталості, що відповідає концепції інтегрованого мислення, поширеній у сучасних дослідженнях з корпоративного управління.

Уточнення змісту та функцій облікової системи в ESG-контексті також пов'язане з підвищенням ролі обліку як інструменту координації інтересів стейкхолдерів. Науковці наголошують, що екологічні й соціальні показники, інтегровані в облікову систему, створюють інформаційну основу для діалогу між підприємством, інвесторами, працівниками, громадами та регуляторами. Це посилює підзвітність бізнесу та сприяє підвищенню довіри до облікової інформації, оскільки вона відображає не лише фінансову ефективність, а й реальний внесок підприємства у сталий розвиток. Зміни в обліковій системі представлено на рисунку 1.

Отже, розширення предмета облікової системи за рахунок екологічних і соціальних показників

Рис. 1. Зміни в обліковій системі

Джерело: сформовано автором [1–3]

зумовлює її функціональну еволюцію та формує передумови для переходу від традиційної фінансово-орієнтованої моделі обліку до ESG-орієнтованої обліково-аналітичної системи. Така система здатна забезпечити комплексне інформаційне підґрунтя для управління сталим розвитком підприємства, поєднуючи вимірювання економічних результатів із оцінюванням екологічних і соціальних наслідків господарської діяльності.

Для цілей облікового забезпечення ESG-орієнтованого управління доцільно виокремити такі групи ESG-показників (рисунок 2):

1. фінансові ESG-показники;
2. нефінансові кількісні ESG-показники;
3. нефінансові якісні ESG-показники;
4. обліково-аналітичні ESG-показники управлінського призначення;
5. інтегровані ESG-показники результативності та ризиків.

Фінансові ESG-показники відображають економічні наслідки екологічних і соціальних рішень та мають безпосередній грошовий вимір. До них належать екологічні витрати (витрати на охорону довкілля, енергоефективні заходи, утилізацію відходів), соціальні інвестиції (витрати на охорону праці, навчання персоналу, соціальні програми), а також ESG-зобов'язання та резерви. Ця група показників є традиційно інтегрованою у фінансовий та управлінський облік і забезпечує оцінювання

впливу сталих ініціатив на фінансові результати підприємства.

Нефінансові кількісні ESG-показники характеризують екологічні та соціальні аспекти діяльності у натуральних або відносних вимірниках. До них належать обсяги викидів CO₂, споживання енергії та води, частка перероблених відходів, показники плинності кадрів, рівень травматизму, охоплення соціальними програмами. Для облікових цілей ці показники є базою для аналітичного обліку, внутрішнього контролю та подальшого перетворення у вартісні оцінки.

Нефінансові якісні ESG-показники відображають інституційні та управлінські характеристики сталого розвитку, які не мають прямого кількісного виміру. До них належать наявність ESG-політик, корпоративних кодексів етики, процедур екологічного та соціального контролю, рівень відповідності міжнародним стандартам сталого розвитку. У межах облікової системи ці показники формують інформаційне підґрунтя для оцінювання зрілості ESG-управління та слугують основою для нефінансової звітності.

Обліково-аналітичні ESG-показники управлінського призначення формуються на основі поєднання фінансових і нефінансових даних та використовуються для прийняття управлінських рішень. До них належать показники ESG-ефективності, ESG-продуктивності ресурсів, рівень екологічної

та соціальної рентабельності, а також індикатори ESG-ризиків. Ця група показників виконує ключову функцію зв'язку між обліковою інформацією та стратегічним управлінням.

Інтегровані ESG-показники результативності та ризиків узагальнюють вплив екологічних, соціальних і управлінських факторів на довгострокову стійкість підприємства. Вони застосовуються для комплексного оцінювання ESG-профілю компанії, формування інтегрованої звітності та комунікації зі стейкхолдерами. У межах облікової системи ці показники забезпечують перехід від фрагментарного відображення ESG-даних до системного управління сталим розвитком.

Запропонована класифікація дозволяє впорядкувати ESG-показники в обліковій системі, чітко розмежувати їх за природою та управлінським призначенням, а також створює методичну основу для інтеграції фінансового й нефінансового обліку

у єдиний ESG-орієнтований інформаційно-аналітичний контур підприємства.

У межах дослідження запропоновано авторську концепцію інтеграції фінансової, управлінської та нефінансової звітності в єдиний ESG-орієнтований обліково-аналітичний контур, вихідним положенням якої є визнання облікової системи центральним елементом інформаційного забезпечення управління сталим розвитком (рисунком 3). На відміну від поширеного підходу, за якого фінансова та нефінансова звітність формуються паралельно й методологічно ізольовано, запропонована концепція передбачає їх функціональну та інформаційну інтеграцію на рівні первинних даних, облікових процедур і аналітичних узагальнень.

Ключовою ідеєю концепції є формування єдиного інформаційного простору, у межах якого фінансові показники, управлінські індикатори та ESG-дані розглядаються як взаємопов'язані елементи однієї

Рис. 2. Типи ESG показників

Джерело: сформовано автором на основі [5, 7]

Рис. 3. Концепція інтеграції звітності

Джерело: сформовано автором на основі [10, 13]

системи. Первинні екологічні та соціальні показники фіксуються в аналітичному обліку, трансформуються у вартісні оцінки або управлінські метрики та надалі агрегуються у фінансову, управлінську й нефінансову звітність без втрати змістової узгодженості. Такий підхід забезпечує логічний зв'язок між господарськими операціями, ESG-ініціативами та їх впливом на фінансові результати і довгострокову стійкість підприємства.

Запропонована концепція ґрунтується на ієрархічній логіці формування інформації: від первинних облікових даних – до управлінських показників і стратегічних ESG-індикаторів. Фінансова звітність у цій системі відображає економічні наслідки реалізації ESG-рішень, управлінська – забезпечує оперативний контроль і аналіз ефективності сталих практик, а нефінансова – виконує функцію зовнішньої підзвітності та комунікації зі стейкхолдерами. У результаті звітність перестає бути набором відокремлених документів і трансформується у єдиний аналітичний інструмент управління.

Таким чином, авторська концепція інтеграції звітності формує цілісний ESG-орієнтований обліково-аналітичний контур, який забезпечує узгодженість фінансових і нефінансових даних, підвищує прозорість та верифікованість інформації, а також створює методичну основу для прийняття управлінських рішень у сфері сталого розвитку та мінімізації ризиків декларативності й грінвошингу.

Необхідність трансформації контрольної та аналітичної функцій обліку у напрямі підтримки прийняття стратегічних рішень у сфері сталого розвитку зумовлена зміною логіки управління підприємствами в умовах ESG-орієнтованого розвитку. Традиційне розуміння контрольної функції обліку як інструмента фіксації відхилень і перевірки дотримання нормативних вимог є недостатнім, оскільки воно не враховує довгострокові екологічні та соціальні ризики, репутаційні наслідки й нефінансові ефекти господарської діяльності. У сучасних умовах контрольна функція має трансформуватися у превентивний, ризик-орієнтований механізм моніторингу ESG-параметрів, що визначають стійкість підприємства у стратегічній перспективі.

Аналітична функція обліку в парадигмі сталого розвитку набуває системного характеру та виходить за межі традиційного аналізу фінансових результатів і витрат. Інтеграція екологічних і соціальних показників у обліково-аналітичні процедури створює ін-

формаційну основу для оцінювання довгострокових наслідків управлінських рішень, рівня відповідності діяльності підприємства принципам ESG та ступеня досягнення цілей сталого розвитку. За таких умов облік трансформується з допоміжного інформаційного інструмента в активний елемент стратегічного управління, який забезпечує зв'язок між фінансовими результатами, нефінансовими ефектами та стратегічними пріоритетами розвитку підприємства.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що ESG-концепція в сучасних умовах трансформує облікову систему підприємства не як зовнішню вимогу до підготовки нефінансової звітності, а як внутрішній системоутворюючий чинник її розвитку. Переосмислення принципів, процедур і функцій обліку зумовлене необхідністю відображення екологічних і соціальних аспектів діяльності поряд із фінансовими результатами, що формує цілісну інформаційну основу для управління сталим розвитком. Облік у такому контексті перестає бути суто технічним інструментом фіксації господарських операцій і набуває ролі ключового елемента інтеграції економічних, екологічних та соціальних параметрів діяльності підприємства.

Доведено, що розширення предмета обліку за рахунок ESG-показників зумовлює трансформацію його контрольної та аналітичної функцій у напрямі підтримки стратегічних управлінських рішень. Запропонована класифікація ESG-показників для облікових цілей дозволяє впорядкувати фінансові й нефінансові дані, розмежувати їх за природою та управлінським призначенням і забезпечує методичне підґрунтя для формування релевантної обліково-аналітичної інформації. Це створює передумови для оцінювання ESG-ризиків, довгострокових наслідків управлінських рішень та результативності сталих ініціатив.

Запропонований підхід до інтеграції фінансової, управлінської та нефінансової звітності в межах єдиного ESG-орієнтованого обліково-аналітичного контуру забезпечує узгодженість інформації, підвищує її прозорість і верифікованість та сприяє зниженню розривів між потребами стейкхолдерів і можливостями облікового забезпечення. У цілому результати дослідження підтверджують доцільність розгляду ESG-концепції як детермінанти еволюції облікової системи та формують наукове підґрунтя для подальшого розвитку методології обліку в умовах сталого розвитку.

Список літератури:

1. Дорошенко Г. О., Калініченко Л. Л., Сукрушева Г. О., Тернова І. А., Кононенко Я. В. Реалізація цілей сталого розвитку на основі ESG-факторів крізь призму європейського досвіду. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 2. С. 33–38.
2. Затонацький Д. А. Світовий досвід запровадження принципів ESG в інвестиційних стратегіях. *Фінанси України*. 2024. № 1. С. 104–116.
3. Лагодієнко О. В. Актуальні аспекти розвитку ESG-стратегії для підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2022. Вип. 3. С. 61–65.
4. Lai A., Stacchezzini R. Organisational and professional challenges amid the evolution of sustainability reporting: a theoretical framework and an agenda for future research. *Meditari Accountancy Research*. 2021. Vol. 29, no. 3. P. 405–429. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2021-1199>
5. Лагодієнко О. В. Застосування ESG-принципів у роботі підприємств: перспективи та реалізація. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 77. С. 39–44.
6. Парфентьева О. Інституалізація екологічних, соціальних та управлінських практик. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-112>
7. Середюк К. В. Впровадження практики ESG в діяльність українських компаній у воєнний період. *Причорноморські економічні студії*. 2023. № 84. С. 41–46.
8. Finger M., Rosenboim M. (2021) Going ESG: The Economic Value of Adopting an ESG Policy. *Sustainability*. Vol. 14, no. 21. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/21/13917> (дата звернення: 15.12.2025).
9. Корчагіна Л. Науково-методичні засади побудови механізму управління ESG-активністю на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-71>
10. Баюра Д. О. Методологічні аспекти формування стратегії ESG підприємства. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2021. № 43. С. 37–44.
11. Грінфілд Е. Топ-10 ESG-компаній 2024 року. 2023. URL: <https://sigmaearth.com/top-10-esg-companies-of-2024/> (дата звернення: 15.12.2025).
12. Гура В., Берданова О. Відновлення та розвиток підприємництва в Україні на основі ESG-концепції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2022. Вип. 2. С. 68–73.
13. Діба М. І., Гернего Ю. О. Фінансування проєктів ESG: зарубіжні практики та можливості розвитку в Україні. *Фінанси України*. 2022. № 2. С. 45–57.

References:

1. Doroshchenko, H. O., Kalinichenko, L. L., Sukrusheva, H. O., Ternova, I. A., & Kononenko, Y. V. (2024). Realizatsiia tsilei staloho rozvytku na osnovi ESG-faktoriv kriz pryzmu yevropeiskoho dosvidu [Implementation of sustainable development goals based on ESG factors through the prism of European experience]. *Investytsii: Praktyka ta Dosvid – Investments: practice and experience*, no. (2), pp. 33–38.
2. Zatonatskyi, D. A. (2024). Svitovyi dosvid zaprovadzhennia pryntsyviv ESG v investytsiinykh stratehiiah [Global experience in implementing ESG principles in investment strategies]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, no. (1), pp. 104–116.
3. Lahodiienko, O. V. (2022). Aktualni aspekty rozvytku ESG-stratehii dlia pidpriemstva [Current aspects of ESG strategy development for enterprises]. *Biznes-navihator – Business Navigator*, no. (3), pp. 61–65.
4. Lai, A., & Stacchezzini, R. (2021). Organisational and professional challenges amid the evolution of sustainability reporting: A theoretical framework and an agenda for future research. *Meditari Accountancy Research*, no. 29 (3), pp. 405–429. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2021-1199>
5. Lahodiienko, O. V. (2022). Zastosuvannia ESG-pryntsypiv u roboti pidpriemstv: perspektyvy ta realizatsiia [Application of ESG principles in enterprise activity: Prospects and implementation]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Prychornomorski Economic Studies*, no. (77), pp. 39–44.
6. Parfentieva, O. (2023). Instytualizatsiia ekolohichnykh, sotsialnykh ta upravlinskykh praktyk [Institutionalisation of environmental, social and governance practices]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. (56). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-112>
7. Serediuk, K. V. (2023). Vprovadzhenia praktyky ESG v diialnist ukrainskykh kompanii u voiennyi period [Implementation of ESG practices in the activities of Ukrainian companies during wartime]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Prychornomorski Economic Studies*, no. (84), pp. 41–46.
8. Finger, M., & Rosenboim, M. (2022). Going ESG: The economic value of adopting an ESG policy. *Sustainability*, no. 14 (21), Article 13917. Available at: <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/21/13917> (accessed December 15, 2025).
9. Korchahina, L. (2023). Naukovo-metodychni zasady pobudovy mekhanizmu upravlinnia ESG-aktyvnosti na pidpriemstvi [Scientific and methodological foundations for building a mechanism for managing ESG activity at enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (52). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-71>
10. Baiura, D. O. (2021). Metodolohichni aspekty formuvannia stratehii ESG pidpriemstva [Methodological aspects of forming an enterprise ESG strategy]. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky – Theoretical and Applied Issues of Economics*, no. (43), pp. 37–44.
11. Greenfield, E. (2023). Top-10 ESG-kompanii 2024 roku [Top 10 ESG companies of 2024]. Available at: <https://sigmaearth.com/top-10-esg-companies-of-2024/> (accessed December 15, 2025)

12. Hura, V., & Berdanova, O. (2022). Vidnovlennia ta rozvytok pidpriemnytstva v Ukraini na osnovi ESG-kontseptsii [Recovery and development of entrepreneurship in Ukraine based on the ESG concept]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv*, no. (2), pp. 68–73.

13. Dyba, M. I., Herneho, Yu. O. (2022). Finansuvannia proiektiv ESG: zarubizhni praktyky ta mozhlyvosti rozvytku v Ukraini [Financing ESG projects: Foreign practices and development opportunities in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, no. (2), pp. 45–57.

Дата надходження статті: 15.01.2026

Дата прийняття статті: 03.02.2026

Дата публікації статті: 25.02.2026